

Veiledning til CLIMIT-demo Prosjektsøknad

Innholdsfortegnelse:

0. Veiledning til søkere til CLIMIT-demo	2
0.1. CLIMIT mål og virkeområde	3
0.2. Beskrivelse av søknadsprosessen	4
0.3. Taushetsplikt.....	5
0.4. Om formelle krav og rettigheter	5
0.5. Kort om utfylling av søknadsskjemaet	5
1. Info om søker og partnere.....	7
1.1. Søker.....	7
1.2. Samarbeidsparter	7
1.3. Finansieringsplan.....	9
2. Mål og overordnet prosjektbeskrivelse	10
2.1. Prosjektet	10
2.2. Kategorisering av prosjekt.....	11
2.3. Forhold til CLIMIT programplan	11
2.4. Forhold til ESAs regelverk	11
2.5. Påfølgende utviklingstrinn.....	13
3. Teknologi og utviklingsarbeid	13
3.1. Utviklingsarbeid	13
3.2. Beskrivelse av tidligere resultater	13
3.3. Miljøaspekter	14
3.4. Risiko.....	14
4. Rettigheter og patenter.....	14
4.1. Basis	14
4.2. Planer.....	14
4.3. Risiko.....	15
5. Forretningsidé / -plan	15
5.1. Markedspotensial.....	15
5.2. Virksomhetens planer	15
5.3. Utvikling i Norge.....	15
5.4. Risiko.....	15
6. Planer	15
6.1. Budsjett.....	15
6.2. Beskrivelse av leveranser/ milepæler	16
6.3. Leveranseplan.....	16
6.4. Formidlingsplan.....	17
6.5. Prosjektkontroll	17
7. Grunnleggende forutsetninger	18
Vedlegg 1: Programplan.....	19

0. Veiledning til søkere til CLIMIT-demo

CLIMIT-programmet ble etablert 1. januar 2005. Bakgrunnen for etableringen er beskrevet i Stortingsmelding nr. 47 (2003 -2004).

CLIMIT-programmet er et samarbeid mellom Norges Forskningsråd (NFR) og Gassnova SF. NFR er ansvarlig for forskningsprosjekter (CLIMIT FoU), mens Gassnova er ansvarlig for utviklings- og demonstrasjons-prosjekter, heretter kalt CLIMIT-demo. Gassnova tar i mot og behandler søknader om støtte fra CLIMIT-demo, heretter kalt Climit-søknader.

Tilskuddsordningen utgjør til sammen i underkant av 200 MNOK per år:

- CLIMIT-demo: Gassteknologifondet på to milliarder norske kroner ble opprettet av Stortinget i 2004 for å sikre finansiering av Gassnovas tilskuddsvirksomhet til pilot og demonstrasjon. Den årlige avkastning fra fondet er i størrelsesorden 82 MNOK.
- CLIMIT-FoU: får sine bevilgninger årlig over statsbudsjettet.

Dersom søknaden omhandler støtte til forskning og utvikling (BIP, KMB, forskerprosjekter), er tildeling av støtte knyttet til faste utlysninger hos Norges forskningsråd, se www.forskningsradet.no.

Dersom søknaden gjelder støtte til utvikling, pilot-/demonstrasjonsprosjekt (CLIMIT-demo), behandles denne av Gassnova.

Tilskuddsordningen

Regelverk for Gassnovas forvaltning av tilskuddet til miljøvennlig teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂ (fastsatt av Olje- og energidepartementet september 2010) beskriver hvilke typer prosjekter som kvalifiserer til tilskudd og hvor mye tilskudd som kan gis.

http://www.climit.no/frontend/files/CONTENT/CLIMIT/2012/regelverk_climit_gassnova-2010.pdf

Formålet med bestemmelsene er å sikre effektiv og hensiktsmessig utforming og oppfølging av tilskuddsordningen.

Gassnova skal i tilskuddsvirksomheten følge bestemmelsene som er nedfelt i vedtektene, i det årlige tildelingsbrev fra Olje- og energidepartementet, i generelt statlig regelverk, EFTA's overvåkningsorgans retningslinjer for statsstøtte til FoU og i dette spesifikke regelverk for tilskuddsordningen. Gassnova kan innføre endringer eller fastsette ytterligere regler for hvordan støtteordningen skal forvaltes.

Gjeldende veiledning

Det er utarbeidet søknadsskjema for søknader til CLIMIT-demo. Dette dokumentet er en veiledning til søknadsskjemaet, for ytterligere opplysninger bes søker ta kontakt med www.climit.no/sekretariat.

0.1. CLIMIT mål og virkeområde

CLIMIT-programmet gir økonomisk støtte til utvikling av teknologi for CO₂-håndtering og kan støtte prosjekter innen CO₂-fangst, transport og lagring.

Climit programplan 2010-2012 har som målsetning å støtte utvikling av teknologi for CO₂-håndtering som er kostnadseffektiv, sikker og miljøvennlig.

Følgende hovedmål er hentet fra programplanen:

1. CO₂-fangst

- Bedre kostnads- og energieffektiviteten ved CO₂-fangst.
- Få fram ny og uprøvd teknologi med stort forbedringspotensial.
- Kartlegge miljøkonsekvenser ved CO₂-fangst.

2. CO₂-transport

- Utvikle, bekrefte og demonstrere teknologi for sikker og kostnadseffektiv transport av CO₂.

3. Lagring

- Utvikle og verifisere kunnskap og teknologi for sikker og kostnadseffektiv lagring og overvåkning av CO₂.
- Bidra til å utvikle og bekrefte kommersialiserbare metoder, tjenestekonsepser og teknologi.
- Bidra til økt kunnskap om geologisk lagring.

4. Verdikjeder for CO₂-håndtering

- CLIMIT kan også støtte prosjekter innenfor verdikjeder for CO₂-håndtering. Dette er prosjekter som ser på kommersielle og regulatoriske utfordringer på veien mot kommersialisering av CO₂-håndtering.

5. Mindre bistand til faglig nettverksbygging og kompetansespredning

- CLIMIT kan gi støtte til faglig nettverksbygging og kompetansespredning. Ta kontakt med Gassnova for ytterligere informasjon.

Se CLIMIT programplan 2010-2012, http://www.climit.no/programplan/?publish_id=1059.

Type prosjekter som kvalifiserer for støtte:

- Teknisk-økonomiske mulighetsstudier der en ny teknologi vurderes enkeltvis eller i en verdikjede for å belyse teknologiens tekniske og kommersielle potensial.
- Støtte til uttesting av teknologi i pilot- og demo-skala.
- Utvikling av kommersialiserbare tjenestekonsepser eller metodeverk for CO₂-håndtering.
- Mindre bistand til faglig nettverksbygging og kompetansespredning.

0.2. Beskrivelse av søknadsprosessen

Gassnova oppfordrer søkere om å ta kontakt for veiledning før søknad sendes inn. En god veiledning tidlig i prosessen vil spare tid og ressurser både for søkere og saksbehandlere og vil også kunne øke kvaliteten i selve søknaden.

Når søker kontakter Gassnova eller sender inn en Climit-søknad blir det utnevnt en saksbehandler.

Saksbehandler er ansvarlig for å vurdere søknaden og skrive en anbefaling CLIMIT Programstyre. Det er programstyret som tar beslutningen om tildeling eller avslag til søknader.

Gassnova jobber med å utvikle en egen søknadsportal der søknaden kan fylles ut og deretter sendes inn via Climit.no. Som en overgangsordning må søknaden fylles ut i to trinn:

1. Søker fyller ut hovedelementene i vedlagte søknadsmal og vedlegger foreløpig prosjektbeskrivelse og oversender per e-post til Gassnova.
2. Søknaden med vedlegg ferdigstilles og legges inn i NFRs søknadsportal.

Prosessten for søknadsinnsendelse/kvalifisering

For å sikre at de formelle kravene oppfylles i en endelig søknad, skal søknadsprosessen foregå i to trinn:

1. Initiell prosess:

Søker tar kontakt med CLIMIT sekretariat og fyller ut søknadsskjemaets kapittel 1 - 2. Dette sendes CLIMIT sekretariatet (postmottak@gassnova.no) sammen med utkast til prosjektbeskrivelsen. På bakgrunn av dette vil sekretariatet tilby veiledning til søker med hensyn til utfylling av søknaden for å sikre at søknadsskjemaet blir korrekt utfyllt og sekretariatet får den informasjonen som trengs for sikre effektiv og korrekt behandling av søknaden. Sekretariatet kan i denne fasen også yte faglig veiledning til søker for å bidra til at søknadens faglige deler blir best mulig.

2. Formell prosess:

Fullstendig søknadsskjema fylles ut og sendes CLIMIT sekretariatet på postmottak@gassnova.no med nødvendige vedlegg. Som en overgangsordning må søker i tillegg sende søknaden inn via NFRs søknadsportal.

Spesielle føringer

1. Søknadsskjema skal skrives på norsk, prosjektbeskrivelse og andre vedlegg kan være på engelsk.
2. Søknadsmal må følges. Se www.Climit.no
3. Søknaden må sendes inn via NFRs søknadsportal;
<http://www.forskningsradet.no/no/Utllysning/CLIMIT/1103644999043>

Vi gjør oppmerksom på at det bare er minimumsinformasjon som må legges inn her. Viktige opplysninger som må fylles ut er; informasjon om søker og prosjekttittel. I resten av søknadsskjemaet bør det legges inn minimalt med opplysninger.

Funksjonen "sjekk siden" og "sjekk hele" hjelper deg å finne logiske feil og mangler i søknaden og kan brukes som en rettesnor for hvilke felter som må fylles ut.

Behandlingstid

Normal saksbehandlingstid er 7-10 uker etter at fullstendig søknad er formelt mottatt via søknadsportalen. Det vil gjøres en individuell vurdering av hver søknad med hensyn til omfanget av saksbehandlingen som vil bli meddelt søker etter mottak av søknad.

Det er Programstyret i Climit som tar beslutning om tildeling av støtte til søknader. Programstyret er utnevnt av OED og møtes omtrent fem ganger i året.

Forventet tidspunkt for svar på utfallet av søknadsbehandlingen

Vedtaket fra Programstyret sendes søker senest en uke etter avholdt programstyremøte.

Underretning om vedtaket

Programstyrets vedtak er unntatt begrunnelsesplikten i forvaltningsloven § 24 første og annet ledd, jf. forvaltningslovforskriften § 21 bokstav f.

0.3. Taushetsplikt

Både Programstyret og CLIMIT-sekretariatet er underlagt reglene om taushetsplikt i forvaltningsloven § 13.

0.4. Om formelle krav og rettigheter

Formelle feil ved programstyrets vedtak kan påklages til Olje- og energidepartementet. En eventuell klage må fremsettes skriftlig til Gassnova SF innen 3 uker etter at vedtaket er mottatt, jf. forvaltningsloven § 29 første ledd. Det faglige skjønnet som ligger til grunn for vedtaket kan ikke påklages jf. forvaltningslovforskriften § 30 bokstav e.

0.5. Kort om utfylling av søknadsskjemaet

Veiledning for bruk av søknadsskjemaet er gitt i "grå bokser" i selve skjemaet.

Søknadsprosessen og Gassnova veiledning vedrørende utfylling av søknaden skjer på følgende måte:

Trinn 1:

1. Søker fyller minimum ut felter merket * i skjemaets kapittel 1 - 2. Andre felter i disse kapitlene kan med fordel fylles ut om slik informasjon er tilgjengelig.
2. Utfylt skjema og utkast til prosjektbeskrivelse oversendes til Gassnova per e-post.
3. Gassnova utpeker saksbehandler.
4. Saksbehandler og søker gjennomgår resterende deler av skjemaet i detalj basert på foreliggende informasjon og hvor søker blir veiledet med hensyn til hvilken informasjon Gassnova trenger for å sikre forsvarlig behandling av søknaden.

Trinn 2:

5. Søker framskaffer nødvendig informasjon, oppdaterer søknadsskjemaet og fyller ut øvrige deler av søknadsskjemaet. All forespurt informasjon under del A må fylles ut. For del B skal informasjon framlegges hvis den er tilgjengelig og relevant.
6. Søker sender skjemaet med vedlegg inn via CLIMITs søknadsportal.

Generelt om søknadsskjemaet

- Alle gule felter i skjemaet skal fylles ut av søker.
- Bare Del A - kapittel 1 - 2 - skal fylles ut med reell informasjon.
- Del B er en sjekklister over de temaer som Gassnova trenger informasjon om for å vurdere søknaden, men hvor søker må gi konkrete henvisninger til hvor forespurt informasjon finnes. Den forventes at søker legger ved dokumenter til søknaden knyttet til de temaer som kapitlene omhandler.
- Del C omhandler grunnleggende forutsetninger som søker må være kjent med i forbindelse med innsending av søknaden

Siden søknadsskjemaet er tilpasset flere typer prosjekter kan det hende at noen felter ikke er relevant for enkelte prosjekter, for eksempel prosjekter i en tidligfase. Søker kan markere i skjemaet om informasjon som etterspørres ikke er relevant for det konkrete prosjektet som det søkes om. Søker bør vurdere om prosjektet bør inkludere framskaffelse av informasjon som det etterspørres i skjemaet, slik at dette blir tilgjengelig for eventuelt senere prosjektfaser.

1. Info om søker og partnere

1.1. Søker

Prosjektansvarlig er firmaet som søker om støtte og er juridisk ansvarlig for at vilkårene knyttet til en eventuell bevilgning blir oppfylt. Gassnova kan kreve at det oversendes firmaattest, siste års offisielle regnskaper med mer. Søker må utover å være registrert som norsk foretak også ha en virksomhet og/eller planer i Norge som kan nyttiggjøre seg de rettigheter eller verdier som er planlagt opparbeidet gjennom prosjektet.

Fullmaktshaver er den personen som har fullmakt til å representere og forplikte prosjektansvarlig overfor Gassnova.

Prosjektleder er den personen som på vegne av prosjektansvarlig er faglig ansvarlig for gjennomføringen av prosjektet. Prosjektlederen er faglig kontaktperson.

1.2. Samarbeidsparter

Kun foretak som er viktige for gjennomføringen av prosjektet skal inkluderes.

Deltakende firmaer

Beskrivelse av de ulike kolonner i tabellen:

- Foretak
Navn på foretak
- Nasjonalitet / Organisasjonsnummer
Hjemmehørende land for foretaket (for norske foretak skal organisasjonsnummer oppgis)
Søker må være norsk foretak med virksomhet i Norge og med kapabiliteter eller planer som kan sannsynliggjøre utnyttelse av resultater som er planlagt oppnådd gjennom prosjektet.
Hvis samarbeidspartner er et utenlandsk foretak, skal foretakets nasjonalitet oppgis.
Internasjonalt foretak med norsk datterselskap regnes som norsk foretak og dennes norske organisasjonsnummer skal oppgis. Deltakelse fra internasjonale aktører kan være relevant for vurdering av maksimal støtteintensitet til prosjektet.
- Type foretak
Deltakelse fra ulike typer foretak kan være relevant for vurdering av maksimal støtteintensitet til prosjektet. Følgende verdier kan benyttes
 - *Teknologileverandører*
Foretak som vil utvikle og kommersialisere CCS-teknologi
 - *Tjenesteyter*
Foretak med som tar sikte på å levere nye tjenester knyttet til utvikling eller drift av CCS-kjeder.
 - *Teknologibrukere*
Foretak som i sin forretningsdrift vil være bruker av CCS-teknologi eller -tjenester for å redusere / håndtere egne utslipp
 - *Forskningsinstitusjoner*
Foretak som har som formål å yte oppdrags- eller bidragsforskning til eller i samarbeid med industrien
 - *Akademia*
Undervisningsinstitusjoner som også yter betalt forskning
 - *Engineering*
Selskaper som på konsulentbasis påtar seg engineeringsoppdrag, men som ikke har egne teknologiambisjoner

- *Offentlige*
Virksomheter uten kommersiell forretningsvirksomhet, og finansiert av det offentlige eller som yter offentlig støtte.
- *Annet*
Øvrige typer foretak
- Rolle i prosjektfasen
Følgende verdier kan benyttes
 - *Partner*
Har eierskap i teknologi eller kompetanse som utvikles, kan også være finansierende (gjennom egen innsats eller finansielt oppgjør), tar medansvar i prosjektgjennomføringen
 - *Finansierende*
Gir økonomisk bidrag (ved finansielt oppgjør) til prosjektet får evt tilgang til informasjon til egen bruk fra prosjektet, men deltar ikke selv aktivt i prosjektet.
 - *Underleverandør*
Leverer bidrag / resultater til prosjektet, men tar ikke medansvar i gjennomføring og finansiering av prosjektet. Kun underleverandører som av spesielle grunner er avgjørende for gjennomføringen av prosjektet skal føres opp.
- Avtalestatus
Beskriver graden av formalisering av samarbeidsrelasjonen på søknadstidspunktet. Gassnova krever normalt at bindende avtaler er inngått ved tildeling. Dersom kun MoU er inngått, vil Gassnova ved innvilgning av søknad kreve bindende avtaler på plass innen en frist for at tildelingen skal tre i kraft
Følgende verdier kan benyttes
 - Bindende: Juridisk bindende avtaler foreligger
 - MoU: Intensjonsavtale foreligger
 - Ingen: Foreløpig status. Avtale må foreligge før evt tildeling fra Gassnova finner sted.
- Rettigheter
Beskriver hvilke rettigheter til sluttresultatet som er planlagt for den enkelte part i samarbeidet.
Følgende verdier kan benyttes
 - Patenter
 - Bruksrettigheter
 - Ingen

Små og mellomstore bedrifter (SMB)

Deltakelse fra SMBer i prosjektet er relevant for vurdering av maksimal støtteintensitet til prosjektet. Hvis noen av bedriftene som deltar i gjennomføringen av prosjektet kan defineres som SMB, bør dette derfor dokumenteres her.

Referanser

FADs veileder for offentlig støtte,

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/fad/aktuelt/nyheter/2011/oppdatert-veileder-om-offentlig-stotte.html?id=642300>

[Forskningsrådets oversikt over gjeldende definisjon av SMBer](#)

Tabellen skal fylles ut per bedrift. Dette vil bli benyttet to å vurdere om den enkelte bedrift er å anse som SMB. Dette kan ha konsekvenser ved vurdering av maksimalt tillatte støtte etter ESAs regelverk. Kolonnene fylles ut som følger:

- Foretak
Navn på foretak
- Antall medarbeidere
ihht EUs definisjoner (se link over)
- Årlig omsetning (i mill norske kroner)
ihht EUs definisjoner (se link over)
- Sum eiendeler (i mill norske kroner)
ihht EUs definisjoner (se link over)
- Selvstendig foretak
Vurdering av om foretaket er uavhengig ihht definisjonen som beskrevet i linken gitt over. (Ja / Nei)

1.3. Finansieringsplan

Statsstøtteregeverket setter øvre grenser for hvor stor andel av prosjektkostnadene som støtten fra Gassnova kan dekke. Industrifinansiering er derfor en forutsetning for støtte fra Gassnova. For utviklingsprosjekter vil maksimal støtteandel typisk variere mellom 50-70%, og tilsvarende for demonstrasjonsprosjekter er 25-45%. <http://www.eftasurv.int/?1=1&showLinkID=16599&1=1>.

Beskrivelse av de ulike kolonner i tabellen:

- Foretak
Navn på foretaket (søker, partner el.l) – ref kapittel 1.2
- Kostnader
Anslag over kostnader som vil bli generert i foretaket (ref også kap 6.1). Dette er alle kostnader foretaket har ansvaret for i prosjektet – så som timeforbruk, bruk av egne ressurser, underleveranser med mer.
- Finansieringsbidrag
Planlagt / avtalt finansiering fra hvert foretak.
Dette inkluderer kontante bidrag til den prosjektansvarlige og egne kostnader som en ikke vil fakturere videre og må finansiere selv (In-kind bidrag). In-kind bidrag uten finansielt oppgjør mellom partene i prosjektet endrer ikke Gassnovas krav til kostnadsrapportering eller Gassnovas føringer for hvordan kostnadsberegning skal gjøres.
- Off.støtte
Søker må opplyse som firma mottar eller søker om annen offentlig støtte knyttet til dette prosjektet eller hvor firmaets finansiering kan spores tilbake til slik støtte. (Ja / Nei).
I så fall må det redegjøres eksplisitt for slik støtte. Bakgrunnen for dette er at støtte fra Climit skal være innenfor rammene av statsstøtteregeverkets rammer for kumulasjon av støtte.

Samarbeidsavtaler

Gassnova krever normalt innsyn i avtaler som regulerer samarbeidet mellom partene. I så fall ønskes slike avtaler vedlagt. Slike avtaler skal bl.a. regulere:

- Rettigheter som tas med inn i eller ut fra prosjektet
- Deltakelse i selve prosjektet
- Deltakelse og rettigheter i styrende organer
- Ansvar for eventuelle overskridelser og forsinkelser i prosjektet

2. Mål og overordnet prosjektbeskrivelse

2.1. Prosjektet

Tabellen skal sammenfatte de viktigste karakteristika ved prosjektet. I kolonnen "Off." er det angitt om denne informasjonen vil bli offentliggjort ved innvilgningstidspunktet dersom søknaden blir innvilget støtte. Offentliggjøringen vil da bli foretatt på CLIMITs hjemmesider. Gassnova vil også offentliggjøre eventuell tildelt støtte til prosjektet. Øvrige deler av søknaden vil bli behandlet konfidensielt.

- Prosjektkostnad
Prosjektets netto kostnader i hele tusen kroner, etter fratrekk av evt inntekter
For ytterligere detaljer for hva som kan defineres som prosjektkostnader - se avsnitt "økonomi"
- Planlagt prosjektstart og avslutning
Planlagt start og slutt (år og måned)
- Tidligere CLIMIT prosjekt
Dersom tidligere relaterte tiltak har mottatt støtte fra CLIMIT, skal CLIMIT søknadsnummer angis.
- Prosjekttittel
Prosjektets offisielle tittel
- Arbeidstittel
Et kortnavn for prosjektet
- Lokalisering
Angi hvor (geografisk) de viktigste prosjektaktivitetene vil bli gjennomført
- Prosjektets unike idé
Kort beskrivelse (ca 25 ord) av det som gjør prosjektet unikt og støtteverdig. Det skal legges vekt på det som gir merverdi i forhold til tidligere arbeider.
- Prosjektets mål
En kort beskrivelse (ca 100 ord) av prosjektets mål (evt flere). Målet skal være konkret, målbart og etterprøvbart.
Målet skal sees i sammenheng med CLIMITs programplan og være ambisiøse i forhold til dagens situasjon. Det er ikke tilstrekkelig å beskrive hva som skal gjøres i prosjektperioden eller mål som handler om at konkrete aktiviteter skal være gjennomført.
Målet vil ved evt tildeling bli en del av Gassnovas "kontrakt" med søker og vil bli gjengitt i tildelingsbrevet.
- Søkers forretningsmessige ambisjon
En kort beskrivelse (ca 200 ord) av foretakets langsiktige målsetting med prosjektet (strategisk perspektiv). En bør både inkludere foretakets strategiske ambisjoner og hvordan en ser for seg at resultatene fra selve utviklingsarbeidet kan bli benyttet i CCS-sammenheng. Se også kapittel 6. Forretningsidé / -plan
- Sammendrag av prosjektbeskrivelse
Gi et kort sammendrag (max 200 ord) av prosjektbeskrivelsen med vekt på å beskrive formålet med prosjektet, de mest sentrale teknologiske eller metodiske utfordringene samt anvendelsespotensial for prosjektsresultatene. Dette vil bli publisert på CLIMITs hjemmesider som en del av "faktaarket" for prosjektet.
- Bakgrunn og tidligere arbeider som prosjektet bygger på
Kort beskrivelse (max 200 ord) av teknologisk / teoretisk basis for prosjektet. Det må vises til tidligere arbeider og hvilket potensial en vurderer at teknologien kan ha på sikt.
Senere i søknadsskjemaet vil søker bli bedt om en mer omfattende beskrivelse av teknologien.

2.2. Kategorisering av prosjekt

Det vises til Regelverk for Gassnovas forvaltning av tilskuddet til miljøvennlig teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂

http://www.climit.no/frontend/files/CONTENT/CLIMIT/2012/regelverk_climit_gassnova-2010.pdf, kapittel 6.1 "Tiltak som kvalifiserer for støtte".

Det skal bare krysses av for én kategori.

2.3. Forhold til CLIMIT programplan

CLIMIT programplan er beskrevet på programmets hjemmesider www.climit.no og kan lastes ned vha følgende link: http://www.climit.no/programplan/?publish_id=1059

Søker bes vise konkret til hvilke deler av programplanen som prosjektets målsettinger refererer seg til, samt å vurdere hvilke deler av kjeden prosjektet fokuserer samt en kategorisering av målsettingene med prosjektet. Søker bes benytte referanser som vis i vedlegg 1.

I de enkelte rutene i tabellen bes søker angi med et kryss om prosjektets fokus eller mål kan kategoriseres innenfor de angitte alternativer.

CO₂-kjeden er delt i følgende deler

- Industrikilder utover kraftverk
- Kraftproduksjon
- Ettermontert fangstanlegg (uansett kilde)
- Kompresjon og annen behandling av CO₂
- Transport av CO₂ (skip, rør)
- Lagring
- Overvåkning over lagret CO₂
- Industriell bruk av CO₂
- Verdikjede
- Annet

Prosjektets målsettinger må kategoriseres i forhold til følgende:

- Lavere tiltakskostnader
- Ytelsesforbedringer
- Kvalifisering av nye løsninger
- Kompetanseutvikling
- Kommersialisering av løsninger
- Redusert CO₂-utslipp
- Raskere gjennomføring
- Næringsutvikling
- Tilskudd kraftproduksjon
- Annet

2.4. Forhold til ESAs regelverk

Gassnova opererer under Lov om offentlig støtte. CLIMIT-programmet er notifisert til ESA og opererer ihht ESAs retningslinjer "Aid for Research and Development and innovation". Gassnova kan ihht regelverket tildele støtte etter kapittel 5.1, 5.2, 5.3, 5.5 og 5.8, samt til mindre bistand til faglig nettverksbygging og kompetansespredning der dette har en klart faglig og internasjonalt forankring.

Søker har ansvar for at støtten fra Climit overholder regelverket for statsstøtte. Hvis ESA undersøker en tildeling av støtte fra Climit og konkluderer med at reglene for statsstøtte er brutt er mottager av støtten nødt til å betale støtten tilbake.

Referanser:

- FADs veileder for offentlig støtte,
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/fad/aktuelt/nyheter/2011/oppdatert-veileder-om-offentlig-stotte.html?id=642300>
- [ESAs hjemmeside vedrørende offentlig støtte](#)
- [ESA-regelverket for støtte til teknologiutvikling](#)
- Regelverk for Gassnovas forvaltning av tilskuddet til miljøvennlig teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂,
http://www.climit.no/frontend/files/CONTENT/CLIMIT/2012/regelverk_climit_gassnova-2010.pdf

Økonomisk / Ikke-økonomisk aktivitet

Forskningsinstitusjoner (universiteter og institutter mv.) kan utføre både økonomisk og ikke-økonomisk aktivitet. Økonomisk aktivitet er for eksempel oppdragsforskning, tilbud av tjenester til bedrifter og utleie av infrastruktur. Ikke-økonomisk aktivitet er typisk grunnforskning, kompetanseutvikling og spredning av forskningsresultater. Forskningsinstituttene er eksempler på slike institusjoner. Offentlig støtte til den ikke-økonomiske aktiviteten er ikke omfattet av støttereglene. Derimot er oppdragsforskningen og andre tjenester institutter tilbyr på markedet ansett som økonomisk aktivitet som omfattes av støttereglene. Støtte til ikke-økonomisk aktivitet medfører krav om separate regnskaper - jf. forskrift til regnskapsloven §§ 9-1-1 flg.

Vurdering av innplassering i forhold til ESAs regelverk

Søker bes gi en begrunnet vurdering av hvilket kapittel i regelverket det omsøkte prosjektet kan knyttes til – ref beskrivelsene overfor.

Utviklingstrinn

Dersom der søkes om støtte til teknologiutvikling ihht ESAs regelverk kapittel 5.1 (hovedprosjekt), 5.2 (forstudie) eller 5.3 (patenteringskostnader i etterkant av et hovedprosjekt), må søker også gi en begrunnet vurdering av hvilket trinn i utviklingskjeden prosjektet er i knyttet til.

Relevante trinn er

Begrep	Begrep brukt av ESA	FADs oversettelse
Utvikling	Industrial research	Industriell forskning
Demonstrasjon	Experimental development	Utvikling før konkurransestadiet

Med utvikling menes

- Arbeid knyttet til utvikling av nye produkter, prosesser eller tjenester eller for å oppnå vesentlige forbedringer i eksisterende produkter, prosesser eller tjenester.
- Dette innbefatter uttesting av teknologi i pilotskala, for eksempel enkeltstående prosessstrinn.
- Også inkludert: Markedsundersøkelser, kommersielle planer og patentering for å få kunnskap om markedets behov og krav som kan sette føringer for utviklingen

Med demonstrasjon menes:

- Overføring av resultater fra tidligere utviklingstrinn til planer, prosjekt design og konstruksjon som har som mål å skape nye, endrede eller forbedrede produkter, prosesser eller tjenester, enten de er tenkt for salg eller til eget bruk. Det omfatter også utvikling av første prototyp som ikke kan utnyttes kommersielt.
- Med demonstrasjonsfasen forstås perioden etter at utviklingen er kommet langt nok til å definere produktet og en skal forberede kommersialisering av produktet.

Med forstudie menes

- Teknisk-økonomiske mulighetsstudier der en ny teknologi vurderes enkeltvis eller i en verdikjede med tanke på å belyse teknologiens tekniske og kommersielle potensial og som er nødvendig for å kunne planlegge og gjennomføre et utviklings- eller demoprojekt
- Skal ikke inkludere planlegging for neste fase, forhandlinger med framtidige samarbeidspartnere, søknadsskriving etc
- Forstudien skal gjennomføres adskilt fra selve hovedprosjektet

For mer informasjon, se ESAs retningslinjer.

2.5. Påfølgende utviklingstrinn

Gassnovas målsetting er å støtte utviklingsprosjekter fram til kommersialisering. Gassnova trenger derfor en oversikt over hvilke planer prosjektansvarlig har for å videreføre arbeidet etter at det omsøkte prosjekt er vellykket gjennomført. Det er også viktig å få en oversikt over hvilke partnere som er planlagt involvert i et slikt arbeid. Oversikten skal bidra til å gi et felles forståelse for utviklingsbehovet framover.

Det skal videre anslås når utviklings- og/eller demo-prosjekter er planlagt startet opp, anslått gjennomføringstid og antydnet kostnadsomfang for et slikt arbeid. Denne oversikten er ikke bindende for søker i forhold til en videre søknadsprosess.

3. Teknologi og utviklingsarbeid

3.1. Utviklingsarbeid

For alle prosjekter skal det legges vekt på å dokumentere hvilke gap som planlegges dekket i CO₂-håndteringskjeden og hvilke aktiviteter som er planlagt utført for å dekke disse gapene. Det skal dokumenteres at det foreslåtte arbeidet ikke er gjennomført tidligere. Det skal også gis dokumenterte vurderinger av i hvilken grad løsningen som utvikles kan være konkurransedyktig mot eksisterende løsninger. Kravene til dokumentasjon for prosjekter i tidligere faser vil kunne være mindre omfattende enn for prosjekter i senere faser.

Prosjekter som omfatter kjemiske eller termiske prosesser og utstyr skal spesielt dokumenteres med flytskjema, virkningsgrad, masse- og energibalanse.

3.2. Beskrivelse av tidligere resultater

Søker skal dokumentere potensialet til teknologien og/eller metoden ved konkrete beskrivelser av tidligere FoU-resultater og eventuelle laboratorie-forsøk. Tidligere rapporter skal vedlegges og relevante publikasjoner skal gis referanse til. Dokumentasjonen skal være tilstrekkelig for å sannsynliggjøre teknologiens potensial.

3.3. Miljøaspekter

Dersom teknologien som utvikles benytter eller produserer miljøskadelige stoffer, eller binder karbonet fra eksosgass på annen måte enn som CO₂ som er ment for lagring i geologiske formasjoner, eller hvis prosessen som planlegges utviklet har konsekvenser som f.eks behov for spesielle råstoffer eller inngrep i naturen, skal analyser og vurderinger knyttet til disse forhold kartlegges spesielt.

Søker må dokumentere at

- de produserte karbonforbindelser kan lagres og være stabile ved all planlagt bruk i flere hundre år – og ha et potensial for å bli godkjent som klimatiltak av FN.
- miljøbelastningen for hele produksjonskjeden skal beregnes i henhold til livssyklus-analyser (LCA-metoden i henhold til ISO 14040) og resultatet må være på nivå med et kullkraftverk med CO₂-håndtering og lagring i geologiske formasjoner.
- grundige markedsanalyser dokumenterer pris- og lønnsomhetssensitivitet ved ulike volumer av sluttproduktet og at resultatet gir robuste forutsetninger for realisering av teknologien

Hvis negative konsekvenser direkte fra prosjektet er sannsynlige, må prosjektbeskrivelsen inneholde en miljøplan. Det må opplyses om gjennomføring av prosjektet er betinget av offentlige tillatelser.

3.4. Risiko

Søker skal beskrive de viktigste risikofaktorer (evt også muligheter) som kan hindre (evt fremme) gjennomføringen av arbeidet eller oppnåelse av målene for teknologiutviklingen (gjennom hele utviklingsløpet). Søker må redegjøre for konsekvens og sannsynlighet for hver risiko.

4. Rettigheter og patenter

4.1. Basis

Når man vurderer å patentere en oppfinnelse, er det viktig å undersøke om denne allerede er patentert eller patentsøkt. Dette gjøres i første omgang gjennom å foreta forundersøkelser (patentsøk) i eksisterende patentlitteratur. Slike undersøkelser kan en få utført hos Patentstyret. "Freedom to operate"-analyser er et viktig begrep som bør introduseres allerede i idéfasen. Det bør undersøkes tidlig hvorvidt man har frihet til å utøve idéen, dvs, det bør undersøkes om det finnes patenter eid av andre som begrenser eller sperrer egne muligheter til å utvikle og kommersialisere løsningen.

Se også Enovas "[Veiledning for innovatører i energimarkedet](#)"

Gassnova krever god oversikt over patentsituasjonen for de løsninger som søkes støtte for utvikling av.

4.2. Planer

Søker må utvikle en strategi for hvordan kunnskap som opparbeides i prosjektet skal beskyttes. Uansett om en ønsker å publisere, patentere eller hemmeligholde resultatene må det redegjøres for de tiltak som planlegges iverksatt.

I forbindelse med eventuell utforming av patentsøknader og den videre prosessen frem til registrering, anbefales det å søke profesjonell bistand fra etablerte patentkontorer. "Freedom to operate"-analyser bidrar til kartlegging av hvor det er strategisk mest hensiktsmessig å utvikle nye idéer og søke patenter, både teknologisk og geografisk. En slik analyse sikrer bedriften og prosjektet

nødvendig handlingsrom, og unngå ubehagelige og kostbare inngrepssøksmål, og kan skaffe bedriften et forsprang på konkurrentene.

4.3. Risiko

Søker skal beskrive de viktigste risikofaktorer som kan hindre beskyttelse av oppnådde resultater, samt hvilke aktiviteter som er planlagt for å møte disse risikoene.

5. Forretningsidé / -plan

5.1. Markedspotensial

Det markedsmessige potensialet skal være utredet og dokumentert gjennom forskningsarbeid, forstudier og markedsanalyser. Det ønskes også innsyn i vurderinger knyttet til salgspotensial, antatte produksjonskostnader, og lønnsomhet.

5.2. Virksomhetens planer

Det skal også redegjøres for selskapets langsiktige strategier på området og hvilke planer som er lagt for videreutvikling og kommersialisering av produkter samt forretningskonsept(er), finansierungsplaner og samarbeidskonstellasjoner som er vurdert.

5.3. Utvikling i Norge

For prosjektet og for hver aktør skal det beskrives hvordan prosjektet bidrar til teknologi- og kompetanseutvikling i Norge innenfor CO₂-håndtering. Beskrivelsen må vektlegge

- om norske selskaper har infrastruktur eller unik kompetanse som er viktig for prosjektet,
- om unike rettigheter, kunnskaper eller infrastruktur som opparbeides i prosjektet vil tilfalle norske institusjoner og bedrifter med evne til og konkrete planer om å nyttiggjøre seg dette i framtiden i CCS-sammenheng eller
- om prosjektet vil kunne skape nye samarbeidskonstellasjoner mellom norske og internasjonale bedrifter utover selve prosjektet og som på sikt vil kunne skape unike ringvirkninger knyttet til ytterligere teknologiutvikling eller bruk av teknologi som kan bidra vesentlig til oppfyllelse av programmets formål.

5.4. Risiko

Søker skal beskrive de viktigste risikofaktorer som kan hindre realisering av forretningsplanen samt hvilke aktiviteter som er planlagt for å møte disse risikoene.

6. Planer

6.1. Budsjett

For hvilke kostnader som ansees støtteberettiget vises til ESAs retningslinjer kapittel 5.1.4.

Det er utarbeidet en spesifikk instruks som beskriver behandlingen av kostnader som kan støttes. Se Gassnova – CLIMIT regnskapsinstruks

<http://www.climit.no/frontend/files/CONTENT/CLIMIT/2012/regnskapsinstruks.pdf>,

samt ESAs regelverk kapittel 5.1.4, <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>

Noen hovedmomenter i denne er:

- MVA skal ikke medregnes
- Timepriser hos søker og partnere skal beregnes etter en bestemt promille av årslønn – se regnskapsinstruks
- Inntekter og restverdier skal fratrekkes
- Historiske kostnader (generert før søknaden sendes) skal ikke inkluderes
- Alle avtaler med underleverandører skal inngås ihht alminnelige forretningsmessige vilkår

Hvis søker starter prosjektet etter innsendt søknad og før tildeling har skjedd, vil dette eventuelt skje på søkers egen regning og risiko.

Minimum detaljnivå på kostnadsoppstillingen er som følger:

<i>Fordelt på</i>	<i>Pers timer</i>	<i>Gj.sn. Timepris</i>	Pers.kost	Tj.kjøp	Annet	Inntekter	Totalt
Søker	2 100	952	2 000	1 000	300		3 300
Navngitt bedrift 1	2 000	500	1 000		3 100		4 100
Navngitt bedrift 2	500	1 000	500	100	50		650
SUM	4 600		3 500	1 100	3 450		8 050

6.2. Beskrivelse av leveranser/ milepæler

Alle prosjektets milepæler med planlagte leveranser skal beskrives kort. Beskrivelsen bør inneholde

- Arbeidet som skal utføres før hver milepæl
- Hva leveransen skal bestå av
- Hvilken målsetting en har for hver milepæl.

Denne skal være på et nivå hvor det er mulig å etterprøve om målene er nådd og evt vurdere korrektive aksjoner.

6.3. Leveranseplan

Detaljer knyttet til hver milepæl må oppgis som et underlag for en betalingsplan som vil være en del av et eventuelt tildelingsbrev. Følgende tabell angir minimumsinformasjon Gassnova trenger for dette.

id #	Leveranse beskrivelse	År (åå)	Mnd (mm)	Antatte påløpte brutto kostnader ved milepæl				
				Pers.kost	Tj.kjøp	Annet	Sum	Akk.
MP 1	Tester utført	11	10	2 500	200	3 000	5 700	5 700
MP2	Gap-analyse	11	12	500	700	300	1 500	7 200
MP3	Sluttrapp	12	6	500	200	150	850	8 050

All utbetaling fra Gassnova skjer ihht dokumentert oppnåelse av milepæler og som en prosent av faktisk forbruk. Gassnova holder alltid tilbake inntil 10 % av utbetalingene som utbetales ved godkjent sluttrapport. Gassnova praktiserer ikke forskuddsbetaling.

6.4. Formidlingsplan

Med "formidling" i denne sammenheng menes generell omtale av den aktivitet som prosjektet utfører samt generell "samfunnsopplysning" knyttet til CO₂-håndtering. For spredning av resultater fra prosjektet henvises det til kapittel 5 og spørsmål om publiseringer.

Gassnova krever at søker har et aktivt forhold til slik kunnskapsspredning. Gassnovas støtte kan i noen sammenhenger være betinget av at resultater fra prosjektet formidles i det offentlige rom. (Ref ESAs regelverk).

6.5. Prosjektkontroll

Detaljeringsgraden i dette kapittel er avhengig av hvilket utviklingstrinn prosjektet er i. Kravene vil derfor avklares mellom søker og Gassnovas saksbehandler for det enkelte prosjekt.

- *Prosjektplan*
Søker skal legge fram en konkret prosjektplan som viser aktiviteter og ressursbruk over tid.
- *Styringsstruktur*
Interne rutiner for styring og kontroll av prosjektet er planlagt. Forhold knyttet til avvikshåndtering, endringshåndtering skal legges særlig vekt. For prosjekter med flere deltakende partnere, skal styringsgruppens funksjon beskrives spesielt.
Gassnova kan kreve observatørstatus i faglige og styrende organer i prosjektet.
- *Prosjektorganisering*
Intern prosjektorganisering med navn på personer og funksjon
- *Ressurser og kompetanse*
Komplett bemanningsplan samt CV for de viktigste nøkkelressursene for prosjektet skal inkluderes for å dokumentere at prosjektet har den kompetanse- og ressursbase som trengs.
- *Metode- & styringsverktøy*
Det skal beskrives hvilken prosjektgjennomføringsmetodikk som benyttes for prosjektet.
- *HMS*
Prosjektets spesifikke HMS-krav og -plan skal beskrives i forhold til myndighetenes krav og prosjektets behov og egenart. Revisjoner
- *QA/revisjonsplan*
Prosjektet skal beskrive planlagte revisjoner for å kvalitetssikre prosjektets leveranser.
Avhengig av søkers interne kompetanse og -kapasitet kan Gassnova stille krav om at det gjennomføres revisjon av uavhengig tredjepart.
- *Annet*
Andre emner som søker mener bør være av særlig betydning ved vurdering av søknaden.

7. Grunnleggende forutsetninger

Her listes grunnleggende forutsetninger og krav som er knyttet til eventuell støtte fra Gassnova.

Vedlegg 1: Programplan

CLIMIT programplan er beskrevet på programmets hjemmesider www.climit.no og kan lastes ned vha følgende link: http://www.climit.no/programplan/?publish_id=1059

Kort oppsummert viser programplanen til følgende temaer som det kan søkes om støtte til:

1 Fangst

- 1.1 Miljø
 - 1.1.1 Miljøkonsekvenser post-combustion
 - 1.1.2 Utslippsreduksjon
- 1.2 Energieffektivitet
 - 1.2.1 Videreutvikling av kjemikalier
 - 1.2.2 Hydrogenbrennkammer
 - 1.2.3 Oksygenproduksjon
- 1.8 Ny og utprøvd teknologi
 - 1.8.1 Satsing på utradisjonelle løsninger

2 Transport

- 2.1 Rørtransport
 - 2.1.1 Basiskunnskap og infrastruktur
 - 2.1.2 Standarder
 - 2.1.3 Materielteknologi
 - 2.1.4 Drift og Flow Assurance
 - 2.1.5 Helse, miljø og sikkerhet (HMS)
 - 2.1.6 Kritiske utstyrskomponenter
- 2.9 Andre
 - 2.9.1 Alternative transportmetoder

3 Lagring

- 3.1 Basiskunnskap og infrastruktur
 - 3.1.1 Økt kunnskap om geologiske, geokjemiske, strømningsmessige og bergmekaniske prosesser samt overvåkningsmetoder
 - 3.1.2 Infrastruktur for forskning
 - 3.1.3 Alternative metoder for lagring
- 3.2 Lager
 - 3.2.1 Metoder for å vurdere kapasitet, injektivitet, risiko og reservoarutnyttelse
 - 3.2.2 Kvalifisere lagringsvolum på norsk sokkel
- 3.3 Utbygging
 - 3.3.1 Havbunns og brønneteknologi
- 3.4 Drift og overvåkning
 - 3.4.1 Overvåkningsmetoder og sikker drift
 - 3.4.2 Reservoar styring
- 3.5 Miljø
 - 3.5.1 Miljøkonsekvens av lekkasje i marine miljøer

4 Verdikjeder

5 Kunnskapsspredning